

Bruxelles, 27.6.2013
COM(2013) 468 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale

{SWD(2013) 233 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale

1. Introducere

Conceptul macroregional a apărut din dorința de a beneficia de un răspuns colectiv la deteriorarea mediului din Marea Baltică și în vederea unei acțiuni concertate privind provocările și oportunitățile din această regiune. Acest lucru a dus la Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice (EUSBSR), adoptată în 2009. Strategia UE pentru regiunea Dunării (EUSDR) a fost adoptată în iunie 2011, iar Consiliul European a invitat Comisia să prezinte o strategie UE cu privire la regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice până la sfârșitul lui 2014, sub rezerva evaluării conceptului¹. Alte regiuni au în vedere avantajele abordării.

Obiectivul este de a oferi un răspuns coordonat la problemele care sunt mai bine tratate împreună decât separat. Cele două strategii au scopul de a depăși obstacolele în calea dezvoltării și de a exploata potențialul regiunilor. Acestea doresc să plaseze subiectele de interes într-un cadru multilateral și să treacă dincolo de frontierele actuale ale UE pentru a lucra pe picior de egalitate cu țările vecine. Abordarea încurajează participanții nu numai să depășească frontierele naționale, ci și obstacolele în calea gândirii într-un mod mai strategic și mai creativ cu privire la oportunitățile disponibile.

Scopul unei strategii macroregionale este de a mobiliza noi proiecte și inițiative, creând un sentiment de responsabilitate comună. Acestea sunt o inovație importantă în cooperarea și coeziunea teritorială. Totuși, această abordare – bazată pe o tradiție de cooperare care a evoluat din inițiative comunitare cum ar fi INTERREG² – trebuie să fie evaluată în funcție de rezultate, iar succesul trebuie măsurat în raport cu eforturile necesare. În timp ce abordarea în sine se bucură de o popularitate considerabilă, punerea în aplicare este o provocare, fiind necesare îmbunătățiri pentru a furniza o reală valoare adăugată în mod cât mai eficient și durabil.

1.1 Scopul raportului

Consiliul a solicitat Comisiei „să clarifice conceptul de strategii macroregionale, să evalueze valoarea lor adăugată și să prezinte rezultatele sale Consiliului și Parlamentului European până în iunie 2013”³.

Prezentul raport:

- urmărește să clarifice conceptul;
- evaluează valoarea adăugată a strategiilor macroregionale existente;
- oferă recomandări pentru activitățile viitoare.

Raportul analizează realizările de până acum, atât avantajele, cât și dificultățile, în raport cu cadrul general de politică al UE, inclusiv Strategia Europa 2020, și cu perspectiva teritorială inclusă acum în tratate.

¹ Concluziile Consiliului European din 13-14 decembrie 2012, punctul 26.

² În prezent, programele de cooperare teritorială europeană.

³ Concluziile Consiliului Afaceri Generale din data de 13 aprilie 2011, punctul 20.

1.2 Metoda de evaluare⁴

Această activitate se bazează pe mai multe contribuții, inclusiv:

- rapoartele Comisiei privind EUSBSR și EUSDR și, ulterior, concluziile Consiliului și Comunicarea EUSBSR din martie 2012;
- o anchetă amplă implicând peste 100 de părți interesate cheie;
- evaluări independente efectuate de experți externi;
- o examinare a documentației de elaborare a politicilor și academice relevante.

Comentatorii estimează că:

- având în vedere că ambele strategii macroregionale existente sunt relativ noi, impactul acestora este încă greu de evaluat și trebuie să fie măsurat pe termen mediu și lung;
- trebuie făcută o distincție între valoarea conceptului global și problemele legate de punerea sa în aplicare.

2. Conceptul unei strategii macroregionale

Numeroase elemente oferă o bază pentru cooperarea macroregională: un sens al identității regionale; dorința de a beneficia de planificare strategică comună; precum și de dorința de a pune în comun resursele.

Definițiile⁵ inițiale sunt în prezent consolidate prin Regulamentul privind dispozițiile comune pentru 2014-2020⁶, care precizează faptul că strategia macroregională:

- 1) este un cadru integrat referitor la statele membre și țările terțe din aceeași zonă geografică;
- 2) abordează provocări comune;
- 3) beneficiază de cooperarea privind coeziunea economică, socială și teritorială;

O strategie macroregională ar trebui să fie aprobată de către Parlamentul European și Consiliu.

Conceptul include, de asemenea, principiile de:

- *integrare* – obiectivele ar trebui să fie integrate în cadrele de politică existente (UE, regionale, naționale, locale, preaderare), în programele (UE, specifice fiecărei țări, cooperare teritorială, sectoriale), și instrumentele financiare;
- *coordonare* – politicile, strategiile și resursele de finanțare ar trebui să evite compartimentarea între politicile sectoriale, actori sau între diferitele niveluri de guvernare;
- *cooperare* – țările și sectoarele ar trebui să coopereze în întreaga regiune și să își schimbe mentalitățile pentru a privi către exterior mai degrabă decât către interior;

⁴ Toate contribuțiile sunt disponibile pe site-urile de internet ale EUSBSR și EUSDR.

⁵ De exemplu, strategiile macroregionale în Uniunea Europeană (septembrie 2009).

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/baltic/pdf/macoregional_strategies_2009.pdf.

⁶ Propunerea referitoare la dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime. COM (2011) 615 final, astfel cum a fost modificată.

- *guvernanța pe mai multe niveluri* – diferitele niveluri de factori de decizie politică ar trebui să colaboreze mai bine, fără a crea noi niveluri în procesul de luare a deciziilor;
- *parteneriat* – țările UE și cele din afara UE pot colabora pe baza interesului și respectului reciproc.

Obiectivele variază în funcție de necesitățile regiunii în cauză. Cu toate acestea, ar trebui să se acorde importanță aspectelor care sunt relevante din punct de vedere strategic care oferă valoare adăugată reală în ceea ce privește politicile comunitare orizontale, cu referire în special la Strategia Europa 2020. Trebuie incluse atât provocările, cât și oportunitățile, pentru ca țările cu un nivel diferit de dezvoltare să aibă priorități diferite:

- *provocări*, în cazul cărora este esențială o mai bună cooperare (de exemplu, aspectele de mediu, climatice sau de conectivitate);
- *oportunități*, în cazul cărora cooperarea sporită este de interes reciproc, cu inițiative comune, crearea de rețele, schimburi de experiență, punerea în comun a finanțării (de exemplu, cercetare, inovare, mediul de afaceri, dezvoltarea capacității).

Acest dublu aspect este precizat în concluziile Consiliului din iunie 2012⁷, care validează abordarea și aprofundează piața internă a UE și competitivitatea, facilitând punerea în aplicare a politicii maritime integrate (în special „creșterea albastră”), precum și abordând provocările comune legate de poluare sau de lacunele din infrastructură. În plus, strategiile pot fi folosite pentru a mobiliza eforturi comune în direcția inovării, combaterii schimbărilor climatice, gestionării riscului, problemelor de securitate și turismului.

3. Valoarea adăugată a strategiilor macroregionale

Cele două strategii macroregionale existente funcționează fără fonduri UE suplimentare, fără instituții noi și fără legi noi. A fost necesară o mai mare coerență între fonduri, structuri și politici. Strategiile au creat structuri de lucru în jurul domeniilor prioritare, selectate într-un proces de consultare de jos în sus, conducerea politică în fiecare domeniu fiind preluată de țările, regiunile sau organizațiile participante, susținute de Comisie în calitate de mediator.

3.1 Rezultate în ceea ce privește proiectele, acțiunile, deciziile, rețelele

Rapoartele de punere în aplicare a strategiilor EUSBSR și EUSDR subliniază că strategiile macroregionale au ajutat la dezvoltarea de noi proiecte sau au dat un impuls proiectelor transnaționale existente. Numai în regiunea Mării Baltice se înregistrează peste 100 de proiecte emblematiche, cu multe alte proiecte derivate, în timp ce peste 400 de proiecte în valoare de 49 de miliarde EUR în total sunt analizate de UE pentru regiunea Dunării, dintre care 150 sunt deja în aplicare.

Proiecte

- Statutul mării Baltice se îmbunătățește, problema încărcării cu substanțe nutritive este abordată prin proiecte precum CleanShip (care reduce poluarea cauzată de nave) sau proiecte precum acela privind eliminarea treptată a utilizării fosfaților în detergenți, în timp ce proiectul BaltFish facilitează o mai bună colaborare privind gestionarea pescuitului;

⁷ Concluziile Consiliului Afaceri Generale din data de 26 iunie 2012, punctul 7.

- Prevenirea inundațiilor în regiunea Dunării este o preocupare majoră, fiind abordată prin proiecte precum „DANUBE FLOODRISK”, care furnizează baze de date comune și cartarea inundațiilor;
- Îmbunătățirea infrastructurii electronice: proiecte în cadrul celui de-al șaptelea program-cadru în vederea îmbunătățirii disponibilității serviciilor informatice avansate pentru cercetători au fost lansate în regiunea Dunării;
- Ca parte a strategiilor de adaptare pentru regiunea Dunării și cea baltică, instituțiile statelor membre planifică împreună acțiuni referitoare la schimbările climatice, de exemplu, în cadrul planului BALTADAPT.

Abordarea macroregională facilitează, de asemenea, crearea de rețele și inițiative comune.

Inițiativele comune

- BONUS, programul de cercetare și dezvoltare la Marea Baltică promovează cooperarea în cercetare în domeniul tehnologiei nepoluante și al ecoinovării;
- IMM-urile sunt susținute prin Forumul de afaceri al regiunii Dunării.

Abordarea facilitează, de asemenea, deciziile politice la nivel colectiv. Navigabilitatea Dunării este îmbunătățită, de exemplu, prin intermediul declarației ministeriale din iulie 2012 privind întreținerea sau prin recentul acord între România și Bulgaria pentru punerea în comun a echipamentelor.

3.2 Ameliorarea elaborării politicilor

Strategiile macroregionale asigură elemente regionale pentru elaborarea politicii europene, care permite canalizarea abordărilor naționale printr-o aplicare mai coerentă la nivelul UE. Activitățile la nivel macroregional au un impact deosebit asupra politicii maritime integrate, rețelelor transeuropene de transport (RTE-T), rețelei transeuropene de energie (TEN-E) și cooperării în materie de protecție civilă. Raportul de expertiză privind aspectele de mediu consideră strategiile macroregionale în general ca o încurajare pentru aplicarea directivelor UE⁸.

Contribuții la conectivitate

- o perspectivă macroregională asupra planificării investițiilor în infrastructură în rețelele TEN-T este în curs de dezvoltare, de exemplu, pentru proiectul „*Baltic Transport Outlook*”, care oferă asistență analitică/pentru planificare;
- pentru a garanta siguranța în aprovizionarea cu gaz, modelul de piață de gaze naturale din regiunea Dunării sprijină planificarea proiectelor de infrastructură, precum și înlăturarea barierelor tehnice și a altor bariere în calea piețelor transnaționale.

Deși ancheta efectuată de principalele părți interesate ale EUSBSR și EUSDR indică, de asemenea, că abordarea macroregională reprezintă un impuls pentru mobilizarea diferitelor

⁸ Á. Kelemen. Evaluarea valorii adăugate a strategiilor macroregionale – Mediu 2013.

politici UE, regionale și naționale, părțile interesate subliniază faptul că este nevoie de mai mult timp și efort. Respondenții EUSBSR au o părere mai bună în acest sens (peste 55 %) decât cei din regiunea Dunării (33 %), probabil datorită demarajului mai timpuriu.

Integrarea preocupărilor UE în politicile naționale

– strategia EUSDR privind căile navigabile interioare face parte din noul plan general pentru transport din Austria;

- punctele forte ale sectorului sănătății și inovării în știință din țările nordice, extinse la contextul Mării Baltice prin proiectul ScanBalt Bioregion, sunt preluate în strategia estonă pentru biotehnologie, crearea de rețele cu țările vecine permițând atingerea unei mase critice.

3.3 Un raport eficacitate-preț mai bun

În contextul unor bugete limitate, este importat să se facă mai mult cu sumele de bani disponibile. Abordarea macroregională contribuie la alinierea programelor UE pentru a acționa împreună cu privire la principalele obiective comune. Lipsa de fonduri suplimentare din partea UE îi stimulează, de asemenea, pe cei care pun în aplicare proiectele să caute fonduri mai activ. Acest lucru a stimulat:

- dialogul pentru finanțare în regiunea Dunării (corelând ideile de proiect cu fondurile, reunind promotorii de proiecte cu băncile, instituțiile internaționale de finanțare și programele de finanțare);
- facilitatea privind capitalul de pornire pentru EUSBSR (mici finanțări pentru dezvoltarea ideilor de proiect până la etapa de împrumuturi sau granturi).

Resursele disponibile se concentrează pe prioritățile de nivel superior: „Suedia sau Finlanda în regiunea Mării Baltice sau landul Baden-Württemberg în regiunea Dunării au mobilizat resurse proprii pentru a pune în aplicare inițiativele din cadrul strategiilor macroregiunii”⁹. Sectorul privat este, de asemenea, implicat, fie prin colaborarea cu Forumul pentru dezvoltare baltică, sau, de exemplu, prin îndepărtarea epavelor din Dunăre, Sava și Tisa.

Strategiile încurajează, de asemenea, punerea în comun a resurselor: „În ceea ce privește ingineria financiară, posibilitățile de creare a unei baze/fonduri de capital de risc pentru faza de început în macroregiuni sunt considerabile, deoarece puține țări [...] au suficient flux de întreprinderi nou înființate viabile pentru a susține fonduri specializate [...] macroregiunea poate furniza o masă critică suficientă”¹⁰.

3.4 O mai mare integrare și coordonare

Majoritatea părților interesate care au participat la sondaj consideră că procesul ameliorează actualele mecanisme de cooperare (peste 60 %) și că acesta consolidează cooperarea dintre țările participante (peste 75 %). Liderii politici pun, de asemenea, accentul pe aspectele mai generale de integrare¹¹.

⁹ A. Reid Stimulează strategiile macroregionale inovarea și competitivitatea?

¹⁰ Ibidem.

¹¹ De exemplu, cancelarul Merkel în cadrul forumului anual EUSDR 2012, președintele Ilves în cadrul Conferinței ministeriale privind EUSBSR 2009.

Este la fel de important faptul că strategiile consolidează cooperarea între autorități în interiorul țărilor. Respondenții la anchetă, precum și evaluările independente și trecerea în revistă a literaturii de specialitate, subliniază abordări integrate cu privire la aspecte de importanță macroregională. De exemplu EUSBSR a permis o abordare transsectorială a aspectelor de mediu. Aceasta a contribuit la soluționarea problemelor pe care, anterior, Comisia de la Helsinki (HELCOM) care se concentrează pe aspecte de mediu nu a fost în măsură să reducă multe dintre interesele sectoriale (de exemplu, agricole) care conduc la probleme de mediu (eutrofizare)¹².

O mai bună coordonare

- În regiunea Dunării, se dezvoltă legături mai bune între inițiativele existente, cum ar fi Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR), Comunitatea Energiei, Organizația internațională pentru migrație și Sinergia Mării Negre;
- În regiunea Mării Baltice, activitățile comune sunt în creștere între Dimensiunea Nordică (DN), CSMB, Consiliul Nordic al Miniștrilor și alte cadre, mobilizând-și structurile împreună, cum ar fi inițiativa VASAB pentru coordonarea amenajării teritoriului sau parteneriatul ND pentru transporturi și logistică;
- în regiunea Mării Baltice, se desfășoară activități comune pentru scenarii de pericole, în timp ce în Dunăre există o mai bună coordonare privind amenințările la adresa securității, cum ar fi criminalitatea organizată.

3.5 Combaterea inegalităților regionale și promovarea coeziunii teritoriale

Peste 60 % dintre respondenții la anchetă, precum și autori din mediul academic¹³, consideră strategiile ca fiind unelte pentru a spori coeziunea socială, economică și teritorială. Parlamentul European declară că „ar putea fi, de asemenea, instrumente utile pentru identificarea și combaterea disparităților regionale și pentru promovarea convergenței dintre regiunile europene”¹⁴.

3.6 Promovarea guvernancei pe mai multe niveluri

Abordarea macroregională poate funcționa numai în condițiile în care există o cooperare strânsă între nivelul regional, național și local pentru a planifica împreună și pentru a alinia finanțarea. Ea consolidează guvernancea pe mai multe niveluri ca element al politicii de coeziune, având în vedere varietatea părților implicate. Societatea civilă este, de asemenea, prezentă, iar abordarea se bazează pe consultarea largă de la bază spre vârf. Mai multe regiuni și organizații regionale (ale EUSBSR) organizații regionale servesc în calitate de coordonatori.

3.7 O mai bună cooperare cu țările învecinate

¹² Á. Kelemen. Ibidem.

¹³ A. Dubois, S. Hedin, P. Schmitt, J. Sterling. Macroregiunile UE și strategiile macroregionale. Nordregio, 2009.

¹⁴ Raportul Parlamentului European: privind optimizarea rolului dezvoltării teritoriale în politica de coeziune (decembrie 2012).

Cele două strategii contribuie la îmbunătățirea cooperării cu țările vecine. În EUSBSR, Rusia, deși nu face parte din strategia propriu-zisă, a convenit asupra unei liste de proiecte comune. Norvegia și Islanda au fost, de asemenea, implicate în mod activ, în special în ceea ce privește aspectele de logistică și sociale. În EUSDR, strategia facilitează pregătirea statelor candidate și a potențialelor state candidate în cazul țărilor din afara UE cu diferite perspective de a deveni membre. Aproape 80 % dintre respondenții din EUSDR consideră că Strategia UE a îmbunătățit cooperarea cu țările învecinate, servind drept platformă pentru viitor. Această oportunitate de a experimenta politici și procese UE prin activități comune, ar trebui, de asemenea, să fie incluse în activitățile viitoare.

4. Lecții învățate și obstacole de depășit

Având în vedere faptul că valoarea adăugată a strategiilor este clară, este în continuare esențial să se îmbunătățească metodele de punere în aplicare.

- **Alegerea obiectivelor potrivite**

Obiectivele fiecărei strategii sunt împărțite în domenii prioritare desprinse din procesul de consultare și pot fi reexamine, astfel cum a fost de curând cazul cu EUSBSR. Majoritatea respondenților la sondaj consideră că obiectivele EUSBSR și EUSDR abordează principalele provocări (peste 80 %), dar mai puțini sunt convinși de numărul de domenii prioritare (60 % consideră numărul ca fiind rezonabil, 26 % neutru, iar 14 % consideră că sunt prea numeroase), fiind, în general, o problemă mai mare în EUSBSR, care are mai multe priorități.

- **Menținerea angajamentului politic**

Angajamentul politic la nivel înalt a fost evident în apelurile inițiale pentru strategii, în concluziile Consiliului, precum și în declarațiile la evenimente majore precum forumurile anuale. Deși acest aspect este important¹⁵, respondenții la anchetă sunt de părere că nu este întotdeauna un aspect urmărit. Observațiile arată că acest fapt variază de la țară la țară, de la o instituție la alta și la diferite niveluri de luare a deciziilor: 38 % sunt de acord că angajamentul politic este ridicat, 30 % nu sunt de acord, 32 % sunt neutri, respondenții având o atitudine mai puțin pozitivă în cazul EUSBSR decât în cazul EUSDR, persoanele direct implicate în strategie fiind mai puțin convinse decât persoanele din afară.

- **Finanțare**

Deși alinierea fondurilor are un mare potențial, EUSBSR și EUSDR au fost lansate la mijlocul unei perioade financiare, ceea ce face uneori problematică coerența cu politicile și programele existente. Utilizarea împrumuturilor a fost limitată de nivelul datoriei.

Aproape 50 % dintre respondenții la anchetă nu sunt de acord că „elaborarea politicilor și finanțarea nu au fost aliniate cu succes în ceea ce privește obiectivele”, deși perspectivele asupra EUSBSR sunt mai optimiste, reflectând demarajul mai timpuriu. Resursele insuficiente în țările din afara UE rămân în continuare o provocare.

Experiența arată că programele de cooperare teritorială europeană (CTE) sunt principala sursă de finanțare. Cu toate acestea, pentru punerea în aplicare a abordării, ar trebui să fie

¹⁵ K. Böhme. Valoarea adăugată a strategiilor macroregionale O perspectivă de guvernare. 2013.

mobilizate toate politicile și programele, inclusiv cele specifice fiecărei țări, precum și sursele private, sprijinul din partea unor instituții financiare (de exemplu Banca Europeană de Investiții) etc.. În cazul în care abordarea macroregională are succes, trebuie să fie integrată în perioada de programare 2014-2020 incluzând trimiteri explicite în acordurile de parteneriat, precum și textele de program. Acest lucru necesită atenție în toate ministerele pentru a crea un climat de investiții pozitiv. Combinarea granturilor și a împrumuturilor, de exemplu, prin intermediul Facilității de investiții pentru Balcanii de Vest, este o cale importată de progres, în special pentru țările care nu sunt membre ale UE.

În general, abordarea ar trebui să sporească impactul tuturor fondurilor disponibile, să consolideze punerea în aplicare a acquis-ului existent și să îmbunătățească utilizarea structurilor existente.

- **Organizare și guvernare**

Sondajul confirmă că strategiile macroregionale rămân o provocare pentru administrațiile în cauză. Dificultățile includ lipsa de resurse umane, modificările de personal și cunoștințele insuficiente. Având în vedere reducerile de personal și ale alocațiilor pentru călătorii, participarea la reuniunile frecvente (de exemplu, grupurile de coordonare în domeniul prioritar al EUSDR) nu este întotdeauna foarte ridicată.

Comentarii remarcă complexitatea structurilor. Acestea necesită „o conducere mai puternică pentru a permite menținerea unui minimum de intensitate și angajament, în timp ce o concentrare mai mare poate contribui la reducerea complexității mecanismelor de punere în aplicare”¹⁶.

Respondenții la anchetă fac, de asemenea, apel la îmbunătățirea schimbului de experiență în interiorul macroregiunilor și între acestea și doresc o mai bună cooperare între toate nivelurile de guvernare.

- **Evaluarea progreselor**

Indicatorii reprezintă puncte de referință față de care se poate măsura progresul. Atât EUSDR, cât și EUSBSR au obiective de nivel strategic. Activitatea privind stabilirea indicatorilor pentru domeniile prioritare/acțiunile orizontale este prevăzută pentru 2013.

Aceasta este o sarcină dificilă, deoarece progresele înregistrate în raport cu indicatorii se datorează unor factori care nu țin exclusiv de strategii, a căror contribuție specifică este greu de măsurat. Obiectivele și indicatorii programului ar trebui să fie coerente cu activitățile la nivel de strategie.

De asemenea, EUSDR și EUSBSR utilizează abordări diferite (primul acționând la un nivel mai general, cel din urmă cu mai multe detalii și contribuții locale). Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare: în timp ce indicatorii și obiectivele convenite sunt esențiale pentru concentrarea eforturilor, progresul ar trebui văzut, de asemenea, din punct de vedere al rețelelor create, al proiectelor aplicate cu succes și al progreselor în materie de integrare și de coordonare.

5. Calea de urmat – recomandări

¹⁶ Ibidem.

5.1 Realizarea întregului potențial al strategiilor

Pentru a valorifica potențialul abordării următoarele aspecte vor fi cruciale:

- Toți participanții trebuie să recunoască strategiile macroregionale ca răspundere orizontală a guvernelor lor în ansamblu;
- Toți partenerii trebuie să profite de oportunitatea de finanțare oferită de includerea abordării în noua generație de reglementări, în special în acordurile de parteneriat și în programele operaționale, astfel încât principiul includerii abordării în toate deciziile („integrare”) să poată fi realizat;
- Programele transnaționale noi (Dunărea și poarta de sud-est) și cele existente (regiunea Mării Baltice) trebuie să fie exploatate pe deplin, la fel ca în cazul instrumentelor precum grupările europene de cooperare teritorială (GECT) și investițiile teritoriale integrate. Bunele practici ar trebui să fie împărtășite, în strânsă colaborare cu programul INTERACT;
- Problemele operaționale în interiorul administrațiilor ar trebui să fie abordate cu personalul și resursele corespunzătoare; Mijloacele de comunicare moderne trebuie exploatate pe deplin, pentru a evita o povară excesivă sau deplasări inutile;
- Coerența și credibilitatea activităților macroregionale necesită revizuirii regulate în consiliile sectoriale competente și în reuniuni *ad hoc* de miniștri cu privire la subiecte specifice; Contribuția continuă din partea publicului este importantă;
- Monitorizarea și evaluarea abordării ar trebui să se bazeze pe indicatori și obiective realiste, precum și pe o imagine de ansamblu a activităților din domeniile prioritare;
- În cazul în care există preocupări în legătură cu performanța sau relevanța, clauze de caducitate ar trebui să fie introduse pentru prioritatea în cauză, cu opțiunea de a reduce numărul domeniilor de prioritate sau de a schimba obiectul principal al acestora;
- Ar trebui acordată o mai mare atenție scopului și realizărilor strategiilor de comunicare și ar trebui menținută abordarea ascendentă adoptată de la început.

5.2 Poziția de lider în regiuni și rolul Comisiei

Cheia pentru viitor va fi o conducere mai puternică, consolidarea apartenenței în regiunile în cauză, clarificând procesul decizional și creând o mai mare vizibilitate. În timp ce Comisia va continua să joace un rol important, sprijinul său trebuie să fie mai bine echilibrat printr-o conducere eficientă în regiunile în cauză.

Comisia propune un proces de reexaminare care urmează să fie finalizat până la forurile anuale din 2014 ale strategiilor existente. Acest proces ar trebui să ia în considerare îmbunătățiri operaționale, precum și opțiuni pentru îmbunătățirea conducerii politice. În mod clar, având în vedere diferitele etape ale evoluției în care se află strategiile, precum și diversele lor cauze, calea de urmat poate fi diferită în fiecare caz. Cu toate acestea, următoarele puncte sunt importante:

- În conformitate cu actualele propuneri de reglementare, programele transnaționale pot juca în viitor un rol mai important în sprijinirea punerii în aplicare. GECT-urile pot oferi, de asemenea, oportunități.
- Sistemele actuale de gestionare a strategiilor (PACS, PCN) sunt doar în curs de înființare. Apelurile la simplificare ar trebui să țină seama de eventualele întârzieri pe care le-ar putea aduce modificările.

- Statele membre și țările partenere ar trebui să ia în considerare modul în care să își consolideze aderarea la strategii, precum și modalitatea de a răspunde adecvat la apelurile pentru o conducere mai ușor de identificat. Alegerile trebuie să ia în considerare aspecte precum legitimitatea, responsabilitatea și continuitatea.
- Comisia facilitează strategiile, asigurând coerență și continuitate, precum și o dimensiune europeană și o valoare adăugată clare. Cu toate acestea, resursele de care dispune sunt limitate, iar măsurile trebuie să fie analizate pentru a-i permite să joace un rol adecvat.
- Potențialul pentru implicarea publicului și a altor foruri instituționale ale UE în guvernarea strategiilor ar trebui să fie luat în considerare.

5.3 Noi strategii

Atunci când se are în vedere lansarea oricăror noi strategii macroregionale ale UE, trebuie să se rețină următoarele:

- Noile inițiative ar trebui lansate numai în cazul în care există nevoi specifice de ameliorare și cooperare la nivel înalt. Acestea ar trebui să fie de importanță strategică pentru macroregiuni și să fie transformate într-un număr limitat de obiective bine definite cu un set de indicatori adecvați pentru măsurarea progreselor înregistrate. Provocările comune (cum ar fi deteriorarea mediului înconjurător, adaptarea la schimbările climatice, impactul dezastrelor naturale și antropice, lacunele de conectivitate, mari inegalități ale veniturilor) și/sau oportunitățile (precum deschiderile pentru rețelele de cercetare, piețe extinse, modernizarea administrațiilor) ar trebui să fie evidente, precum și identitatea geografic convenită. Prin urmare, este o abordare care trebuie utilizată doar în situații speciale în cazul în care implicarea UE este adecvată și politicile orizontale existente ale UE sunt consolidate.
- Trebuie să existe disponibilitatea de a transforma angajamentul politic în sprijin administrativ. Doar în acest fel există perspective bune de succes.
- Abordările strategiilor macroregionale și de bazin maritim răspund unor aspirații similare. EUSBSR combină caracteristici ale ambelor tipuri de strategie, în timp ce o strategie macroregională pentru Marea Adriatică și Marea Ionică¹⁷ ar putea utiliza strategiile maritime adoptate ca unul dintre principalele sale componente.
- Actualele macroregiuni pot foarte bine să nu fi epuizat toate posibilele paradigme. Este ușor de imaginat cooperarea regională inspirată de acest model, dar fără implicarea Comisiei sau bazată mai exclusiv pe un program transnațional. Modul de intensificare a cooperării și integrării ar trebui să fie adaptat la fiecare situație.

Strategiile macroregionale ale UE ar trebui să demonstreze o valoare adăugată deosebită la nivelul UE, cum ar fi o mai bună punere în aplicare a legislației de mediu a UE sau o intensificare a investițiilor în conectivitatea UE sau o inovare a masei critice.

6. Concluzii

Cele două strategii macroregionale existente își demonstrează meritele atât din punct de vedere strategic, cât și politic. Rezultate clare sunt deja evidente în ceea ce privește proiectele și mai buna integrare în elaborarea de politici, deși îmbunătățirile suplimentare sunt esențiale

¹⁷ COM (2012) 713 privind „O strategie maritimă pentru Marea Adriatică și Marea Ionică”.

pentru implementare și planificare. Subiectul asumării rolului de lider este esențial în cadrul procesului de reexaminare care urmează să fie finalizat în 2014.

Comisia invită Parlamentul și Consiliul să aprobe recomandările din prezentul raport.